

2. Tilgangsbetingelser

2.1 Innledning

Jf. jernbaneforskriften, især §§ 2-1 og 2-2 - vedlegg 1.3.

Forskriftene er tilgjengelig på nettsidene til Statens jernbanetilsyn, www.sjt.no/Lover_og_forskrifter/

2.1.1 Strekningsvise tilgangsbestemmelser

2.1.1.1 COTIF

Norge er tilsluttet Overenskomst om internasjonal jernbanetrafikk (COTIF). Jf. COTIF-loven - vedlegg 1.3.

CIM-linjer:

- Alle jernbanelinjer på det nasjonale jernbanenettet.

CIV-linjer:

- Alle jernbanelinjer på det nasjonale jernbanenettet.

OTIF (www.otif.org) har oppdaterte lister over alle jernbane- og fergelinjer hvor CIM og CIV kommer til anvendelse ved internasjonal jernbanetransport.

2.1.1.2 TEN - det transeuropeiske konvensjonelle jernbanesystemet

Den nasjonale delen av det transeuropeiske konvensjonelle jernbanenettet omfatter følgende linjer:

- Østfoldbanen (Oslo – Moss – Kornsjø)
- Vestfoldbanen (Oslo – Drammen - Skien)
- Bratsbergbanen (Nordagutu – Skien)
- Kongsvingerbanen (Oslo – Kongsvinger – Charlottenberg)
- Sørlandsbanen (Oslo – Hokksund – Stavanger)
- Bergensbanen (Oslo – Hokksund - Hønefoss - Bergen)
- Strekningen Oslo – Roa – Hønefoss
- Dovrebanen (Oslo – Dombås – Trondheim)
- Meråkerbanen (Trondheim – Storlien)
- Nordlandsbanen (Trondheim – Bodø)
- Ofotbanen (Narvik – Vassijaure)

For utfyllende regler - jf. samtrafikkforskriften vedlegg 1.3.

2.2 Generelle tilgangsbetingelser

Jf. jernbaneforskriften kapittel 2 – jf. vedlegg 1.3.

2.2.1 Betingelser for å søke om togrute

Følgende virksomheter oppfyller betingelsene for å søke om togruter i Norge:

1. Jernbaneforetak som har tilgang til å trafikere det nasjonale jernbanenettet under forutsetning av at foretaket har lisens og sikkerhets sertifikat for den aktuelle type transport og strekning.

Forordningsforskriften § 5-1, 2. punkt fastslår at; "Infrastrukturforvalteren kan tillate at virksomheter som kan få tilgang til å trafikere kjørevei som er del av det nasjonale jernbanenettet, kan søke om infrastrukturkapasitet".

Formålet med bestemmelsen er bl.a. å legge til rette for at potensielle jernbaneforetak som er i prosess for å få lisens og sikkerhets sertifikat, skal kunne få delta i kapasitetsfordelingsprosessen.

Jernbaneverket tillater at slike virksomheter kan søke om ruteleier. For at søknaden skal tas hensyn til når ruteplanen fastlegges, (se kapittel 4.4) kan Jernbaneverket kreve at virksomheten sannsynliggjør at den vil ha fått tillatelse innen ruteendring.

2. For å legge til rette for internasjonal (grenseoverskridende) togtrafikk tillater Jernbaneverket at en One Stop Shop innen RNE-samarbeidet bestiller infrastrukturkapasitet på vegne av jernbaneforetak eller potensielle jernbaneforetak som angitt ovenfor.
3. Jernbaneverket kan tillate at en representant utpekt av den som forestår opphandling av offentlig kjøpt trafikk, deltar i kapasitetsfordelingsprosessen og søker om infrastrukturkapasitet. Slik tillatelse kan gis enten når kapasitetsfordelingsprosessen startes, eller når søknad om ruteleier må sendes før det er avklart hvilket jernbaneforetak som skal utøve trafikken. Virksomhet som ikke har lisens og sikkerhets sertifikat i Norge, kan få reservert infrastrukturkapasitet, men vil ikke få utstedt togruter. Togruter vil kun bli utstedt til det jernbaneforetak som faktisk skal kjøre togene.

2.2.1.1 Adgang til å ta plass i førerrom

Jernbaneverkets personale skal i nødvendig utstrekning gis adgang til førerrom for visitasjon/befaring av strekning.

Jernbaneforetak skal utforme sine rutiner for adgang til førerrom på en slik måte at avtale om at visitør kan ta plass i førerrom, kan inngås på kort varsel (mindre enn én time).

Jernbaneverket er på sin side ansvarlig for at visitøren ikke forstyrrer lokomotivpersonalet unødvendig.

Bakgrunnen for kravet er dels å unngå å reservere mer infrastrukturkapasitet enn nødvendig for

visitasjon og vedlikehold, dels for at Jernbaneverket skal få et realistisk bilde av siktforholdene for lokomotivpersonalet.

2.2.1.2 Jernbaneverkets hovedbedriftsansvar

Se arbeidsmiljøloven kapittel 2 – jf. vedlegg 1.3.

Når flere arbeidsgivere samtidig driver virksomhet på samme arbeidsplass, blir arbeidstakerne som regel utsatt for en ekstra risiko ved den virksomhet som drives av andre arbeidsgivere enn sin egen. Derfor skal hver arbeidsgiver sørge for at deres egen virksomhet er slik innrettet at også de øvrige arbeidstakerne er vernet i samsvar med reglene i arbeidsmiljøloven. Ansvar for samordningen av verne- og miljøarbeidet er lagt på hovedbedriften.

Hovedbedriftsansvar vedrørende jernbanevirksomhet: Jernbaneverket

- Når personell ansatt hos jernbaneforetak utfører arbeidsoppgaver i tilknytning til strekninger Jernbaneverket forvalter, er Jernbaneverket å anse som hovedbedrift. Eksempelvis gjennomfører Jernbaneverket strekningsbefaringer med jernbaneforetak.
- Hovedbedriftsansvaret for deler av det nasjonale jernbanenettet, som utgjør en naturlig del av terminaler, verksted- og skifteområde, og der det ikke foregår ordinær person- og godstrafikk, tilligger virksomheten som er ansvarlig for hovedaktiviteten på området.
- Hovedbedrift på godsterminaler er den virksomhet som har flest arbeidstakere på terminalen, eller den virksomheten som er ansvarlig for hovedaktiviteten på terminalområdet. I tvilstilfelle vektlegges også hvilken virksomhet som har styringsrett, eventuelt over-/underordningsforhold som måtte være etablert.

2.2.2 Hvem som kan få tillatelse til å kjøre tog (gods- og/eller passasjertog)

Jernbaneforskriften §§ 2-1 og 2-2 – jf. vedlegg 1.3.

A. Virksomheter som har tilgang til å trafikere det nasjonale jernbanenettet, jf. jernbaneforskriften § 2-1

Dette gjelder virksomheter som har tilgang til å trafikere kjørevei som er en del av det nasjonale jernbanenettet forutsatt at virksomheten har lisens, jf. vedlegg 1.3, jernbaneforskriften kapittel 5 og sikkerhets sertifikat, vedlegg 1.3 respektive, kapittel. 6 for den aktuelle transporten og strekningen.

- Jernbaneforetak som inngår i internasjonal sammenslutning hvor det ene foretaket er etablert i Norge og har tilgang til å trafikere den aktuelle kjørevei for den type transport som skal utføres
- Jernbaneforetak som vil drive internasjonal kombinert godstransport
- Jernbaneforetak som vil drive internasjonal godstransport på kjørevei som utgjør det transeuropeiske jernbanenettet for godstransport (Trans European Rail Freight Network- TERFN). Slike jernbaneforetak skal også ha rett til å ta imot og levere gods i Norge forutsatt at tilsvarende rettighet gjelder for norske jernbaneforetak i den EØS-stat eller Sveits der foretaket er etablert.

Tilgangen omfatter også nødvendig transport av materiellet på hele det nasjonale jernbanenettet, jf. jernbaneforskriften § 2-1 andreledd.

B. Virksomheter som kan søke Samferdselsdepartementet om tilgang til å trafikkere det nasjonale jernbanenettet, jf. jernbaneforskriften § 2-2

Følgende virksomheter kan i særlige tilfeller gis tilgang til å trafikkere kjørevei som er en del av det nasjonale jernbanenettet utover de tilfeller som er nevnt ovenfor, forutsatt at virksomheten har lisens for den jernbanevirksomhet som skal utføres (jf. jernbaneforskriften kapittel 5) og sikkerhets sertifikat etter kapittel 6.

- JBF som bare driver persontransport i byer og forsteder eller regional persontransport på egen infrastruktur
- JBF som vil drive persontransport på deler av jernbanenettet hvor NSB AS har innstilt slik trafikk
- JBF som vil drive museums virksomhet eller annen persontransport med et begrenset omfang

Tilgang etter de to første punktene gis i tilfeller hvor dette vil bidra til en hensiktsmessig trafikkavvikling.

2.2.3 Lisenser

Lisens utstedes av Statens jernbanetilsyn. For kontaktinformasjon – jf. vedlegg 1.3.

2.2.4 Sikkerhets sertifikat

Sikkerhets sertifikat utstedes av Statens jernbanetilsyn. For kontaktinformasjon - se vedlegg 1.3.

2.2.5 Forsikringsplikt

Jernbaneforskriften § 5-6 Forsikring/Garanti – jf. vedlegg 1.3.

”Jernbaneforetak skal være tilstrekkelig forsikret eller ha garanti for erstatningsansvar som kan oppstå på grunn av virksomheten, herunder dekning av erstatningsansvar i tilfelle ulykker, særlig når det gjelder passasjerer, bagasje, frakt, post og tredjemann. Forsikringen/garantien må som minimum ha en dekning på 4500G (folketrygdens grunnbeløp) per skadetilfelle.”

Jernbaneverket krever at forsikringen skal være tilstrekkelig til å dekke det ansvar jernbaneforetak og andre som jernbaneforetaket svarer for kan komme i overfor Jernbaneverket, herunder for skader på infrastruktur, opprydding etter driftsuhell og brannslukking.

2.3 Generelle forretningsbetingelser

2.3.1 Rammeavtale

Jf. fordelingsforskriften kapittel 6 og vedlegg 1.3.

Rammeavtaler kan bli utarbeidet for det enkelte tilfelle.

Jernbaneverket er generelt positiv til å inngå gjensidige rammeavtaler vedrørende (infrastruktur) forbedringer / tilleggstjenester.

2.3.2 Avtale om sportilgang og bruk av tjenester (AST)

Jf. fordelingsforskriften § 8-1 og vedlegg 1.3.

AST er den eneste avtalen som JBF må inngå med Jernbaneverket for å få levert basispakken/den minste pakken med tilgangstjenester – jf. kapittel 6.1.1.

Det er ikke nødvendig å ha en AST før en søker om ruter, men det er nødvendig for å få ruter utgitt.

Gjeldende AST er tilgjengelig i vedlegg 2.3.2. Utskrift kan også bestilles ved henvendelse til oss@jbv.no.

Formatet til AST kan bli endret, og nye AST kan bli inngått uavhengig av gyldighetsperioden for Network Statement. Det er ingen uavhengig godkjenning av AST.

AST gir JBF rett til å benytte tjenester Jernbaneverket stiller til disposisjon til JBF og som er omfattet av fordelingsforskriften §§ 3-2 og 3-3, samt rett til adgang frem til disse tjenestene. For bruk av andre tjenester må det inngås særskilt avtale med Jernbaneverket.

2.4 Trafikkregler

Følgende forskrift utgitt av Statens jernbanetilsyn og bestemmelser utgitt av Jernbaneverket utgjør i sum trafikkregler og driftsreglement for det nasjonale jernbanenettet:

- Togframføringsforskriften - jf. vedlegg 1.3
- Togframføringsforskriften for strekninger med ERTMS
- Trafikkregler for Jernbaneverkets nett, rev. 5 - gyldig fra 13.12.2015, som inneholder både togframføringsforskriften og JBV's utfyllende bestemmelser
- Trafikkregler for Jernbaneverkets nett for strekninger med ERTMS
- Strekningsbeskrivelse (både for konvensjonelle strekninger og strekninger med ERTMS). Dokumentet beskriver bl.a. driftsformene på den enkelte banestrekning og gir lokale betjeningsforskrifter for stasjoner, godsterminaler, driftsbanegårder, broer, lokale sidespor mv. Strekningsbeskrivelsen er en del av underlaget for førers regelbok, som skal utarbeides av jernbaneforetakene.
- ATC håndbok for fører

Med hjemmel i togframføringsforskriften skal JBF utarbeide regelbok og strekningsbok for foretakets førere, jf. togframføringsforskriften §§ 2-4 og 2-5 – vedlegg 1.3.

Trafikkreglene er kun tilgjengelig på norsk. Jernbaneverket har avtale med trykkeri som trykker ovennevnte dokumenter. JBF kan trykke trafikkreglene hvor de måtte ønske.

2.4.1 Jernbaneforetaks plikt til å bruke Jernbaneverkets trafikkregler

Jernbaneforetaket er forpliktet til å følge Jernbaneverkets gjeldende trafikkregler og andre driftsregler

som gjelder for det nasjonale jernbanenettet.

2.4.1.1 Endring av trafikkregler utgitt av Jernbaneverket

Se Utredningsinstruksen - vedlegg 1.3.

Disse bestemmelsene begrenser ikke Jernbaneverkets rett til å beslutte endringer i overensstemmelse med myndighet gitt i lov eller forskrift.

Endringer av trafikkreglene som skjer som en nødvendig følge av at deler av disse omgjøres til forskrift, vil normalt ikke være gjenstand for offentlig høring i regi av Jernbaneverket. Høring gjennomføres i slike tilfeller av den myndighet som fastsetter forskriften.

Beskrivelser av tekniske anlegg, lokale prosedyrer eller innretninger vil normalt ikke bli gjort til gjenstand for offentlig høring. Tilsvarende gjelder endringer av disse.

2.4.2 Krav om kontinuerlig tilgjengelig transportledelse

Jernbaneverket krever at jernbaneforetak har en transportledelse, som er umiddelbart tilgjengelig til de tider av døgnet togframføring pågår.

Transportledelsen skal ha alle fullmakter for å kunne treffe beslutninger i den hensikt å kunne lukke avvikssituasjoner slik at eventuelle negative virkninger av avviket blir så små og kortvarige som mulig.

Jernbaneforetak skal gi Jernbaneverket nødvendig kontaktinformasjon for egen transportledelse. Jernbaneforetaket har ansvar for å holde kontaktinformasjonen oppdatert til enhver tid.

Endringer om kontaktinformasjonen meldes til sirkulaerer@jbv.no

Endringer blir oppdatert 14 dager etter innmelding.

2.5 Spesialtransporter

Spesialtransport defineres tilsvarende som i UIC-brosjyre 502-1, artikkel 1.3. jf. vedlegg 1.3. Jernbaneverket benytter UIC-definisjonen.

Jernbaneverket beslutter hvorvidt en spesialtransport kan tillates fremført og i tilfelle på hvilke vilkår. Håndtering av spesialtransporter i kapasitetsfordelingsprosessen er beskrevet i kapittel 4.7.

2.6 Farlig gods

Transport av farlig gods med tog er regulert i følgende lover og forskrifter:

OTIF: RID2015

JD:	Forskrift om transport av farlig gods på veg og jernbane (landtransportforskriften)
DSB:	ADR/RID 2015
UIC:	Trykksak 502.1

Lover og forskrifter – jf. vedlegg 1.3. Håndtering av farlig gods i kapasitetsfordelingsprosessen er nærmere omtalt i kapittel. 4.7.

2.7 Godkjennelsesprosess for kjøretøy - Retningslinjer

Statens jernbanetilsyn er godkjennelsesmyndighet for kjøretøy.

Informasjon om prosessen fås ved henvendelse til Statens jernbanetilsyn. For kontaktinformasjon – jf. vedlegg 1.3.

Kjøretøy som Jernbaneverket benytter, enten det gjelder egne kjøretøy eller innleide maskiner som benyttes i forbindelse med oppdrag som utføres for Jernbaneverket må i tillegg ha JBV-vognkort med gyldig JBV Teknisk kontrollfrist (JBV TKF) som utstedes av Jernbaneverket.

Mer informasjon:

<http://www.jernbaneverket.no/Marked/Leverandorinfo/Godkjenning-av-arbeidsmaskiner/>

2.7.1 Krav til utstyr i trekkaggregater

For at fører skal ha tilgang til ulike betjeningssskap, som f.eks. sveiveskap og betjeningssskap for veisikringsanlegg, skal alle trekkaggregater være utstyrt med "CTC-nøkkel" .

Nøkler rekvireres hos Jernbaneverket, send e-post til IFJ_ordre@jbv.no. Bestillingen skal inneholde følgende informasjon:

- Bestilling av CTC nøkler – "F-nr. 708 690 840"
- Bestillers firmanavn
- Bestillers kundenummer hos Jernbaneverket (eller "ny kunde")
- Bestillers referanse
- Kontaktperson (navn og telefon)
- Antall nøkler
- Fakturaadresse
- Leveringsadresse

Hvis ønskelig kan nøklene utleveres ved: Jernbaneverket Sentrallager Grorud, Østre Aker vei 256, Oslo.

Bestiller må kvittere for mottatt CTC-nøkler og plikter å levere disse tilbake når behovet opphører. Tap av CTCnøkler meldes til Jernbaneverket.

2.7.2 Gass- og røykvernutstyr på tog

For å kunne føre tog trygt ut av farlig område ved brann, lekkasje på beholdere med farlige gasser osv. anbefales at alle tog utstyres med gassmasker for gass- og røykvern. Persontog bør utstyres med to sett gass-og røykvernustyr: hvorav et sett plasseres på trekkaggregatet til bruk for lokomotivfører og et sett plasseres sammen med togets øvrige beredskapsutstyr til bruk for togets øvrige ombordpersonale. I enheter med to førerrom bør forefinnes ett sett med utstyr i tilknytning til hvert av førerrommene.

2.8 Godkjennelsesprosess for togpersonale

Førere av trekraftkjøretøy skal ha bestått eksamen fra godkjent fagskole. Dette kravet gjelder ikke a) førere utdannet som lokomotivførere hos jernbaneverk i Norge før 1. juli 2005, b) førere av skinnetraktor og c) førere utdannet i annen EØS-stat eller førere med utdanning fra land utenfor EØS dersom utdanningen er sammenlignbar med norsk utdanning.

Utover dette kreves ikke offentlig sertifisering. For øvrig finnes enkelte generelle retningslinjer i jernbanelovgivningen (foreligger kun på norsk).

Se spesielt: (Vedlegg 1.3)

- Forskrift 10. desember 2010 nr. 1568 (jernbaneforskriften)
- Forskrift 11. april 2011 nr. 389 (sikkerhetsstyringsforskriften)
- Forskrift 11. april 2011 nr. 388 (jernbaneinfrastrukturforskriften)
- Forskrift 21. juni 2012 nr. 633 (kjøretøyforskriften)
- Forskrift 18. desember 2002 nr. 1679 (opplæringsforskriften)
- Forskrift 18. desember 2002 nr. 1678 (helsekravforskriften)
- Forskrift 27. november 2009 nr. 1414 (førerforskriften)

2.8.1 Sensorer til eksamen i trafikkregler for jernbane

Norsk jernbaneskole kan bistå med tilgang sensorer til eksamen i Trafikkregler for Jernbaneverkets nett for lokomotivførere, skiftere/signalgivere osv.

Se kapittel 5.5.4.8 for informasjon om skolen.

2.8.2 Undervisning i betjening av tog i driften

Grunnutdanning for lokomotivførere er organisert som en offentlig utdanning, fagskoleutdanning, under Norsk jernbaneskole.

Endelig autorisering av lokførere samt opplæring og godkjenning på den enkelte aggregattypen vil skje ute hos det enkelte jernbaneforetak.

2.8.3 Obligatorisk utstyr for lokførere

For å kunne betjene utrustning langs Jernbaneverkets infrastruktur (S-låser, planovergangsskap etc.), skal de av jernbaneforetakets lokomotivførere og eventuelt annet personale som har behov for det,

være utstyrt med en "firkantnøkkel".

Nøkler kan rekvireres hos NSB/Mantena. Bestiller må kvittere for mottatt firkantnøkkel og plikter å levere disse tilbake når behovet opphører. Tap av firkantnøkkel meldes til NSB/Mantena.

2.9 Beredskapsplan for driftsulykker

Jernbaneverket viser til sikkerhetsstyringsforskriften § 4-7 fjerde ledd hvor det fremgår at «Infrastrukturforvalter har ansvaret for at egne beredskapsplaner og beredskapsplanene til andre jernbaneforetak som trafikkerer det nasjonale jernbanenettet er koordinert», og etter tredje ledd fremgår det at «beredskapen skal være samordnet med relevante offentlige myndigheter».

Jernbaneverket har beskrevet sitt system for beredskap knyttet til uønskede hendelser i henhold til sikkerhetsstyringsforskriften. Beskrivelsen formidler Jernbaneverkets prinsipper for dimensjonering og prioriteringer.

Se <http://www.jernbaneverket.no/Marked/Leverandorinfo/Beredskapsplan-for-driftsulykker/>

From:

<http://networkstatement.jbv.no/> - **Network statement**

Permanent link:

http://networkstatement.jbv.no/doku.php?id=ns2017no_old:tilgangsbetingelser

Last update: **2017/03/21 08:42**